



## VAN HANNIBAL TOT LEOPOLD

Vanwaar deze vreemde associatie van twee historische figuren die door meer dan 2000 jaar geschiedenis van elkaar gescheiden zijn? Wel, merkwaardig genoeg is het in onze legendarische Reisgids voor Belgisch Congo, uitgegeven door het toenmalige Inforcongo, dat het antwoord op deze vraag verscholen zit.

DOOR GUIDO BOSTEELS

Het valt natuurlijk niet te verwonderen dat in deze merkwaardige reisgids ook aandacht is besteed aan Gangala na Bodio (in het district Ituri) waar ten tijde van Leopold II een zekere commandant Laplume aan het werk was gezet om olifanten af te richten. Hoewel de koning nooit zijn Congo had gezien, was hij wel bewust geworden van de grote behoefte aan energie die nodig was om de infrastructuur van het land tot ontwikkeling te brengen. Daar de Dieselmotor rond de eeuwwisseling nog in de kinderschoenen stond, had de schrandere vorst aan het voorbeeld van Indië gedacht, waar een eeuwenoude cultuur van afgerichte olifanten bestond. Derhalve had hij een viertal dergelijke dieren uit dat land laten overkomen met de idee dat zulk revolutionair voorbeeld bevorderlijk zou zijn om de Afrikaanse bodem te ontginnen.

Revolutionair mag men dit initiatief wel noemen vermits de auteurs van de genoemde Reisgids wisten te vertellen dat men op Afrikaanse bodem tweeduizend en tweehonderd jaar had moeten wachten tot men daar opnieuw op het idee zou komen om gebruik te maken van de kracht die olifanten in zich dragen. Inderdaad is er de Carthaagse veldheer Hannibal geweest die er in de jaren 218-201 v. Chr. tijdens de zogenaamde Punische oorlogen, in geslaagd was het machtige Romeinse Rijk aan het wankelen te brengen nadat hij er met zijn legermacht, versterkt met 42 "gemilitariseerde" olifanten, in geslaagd was de Alpen over te trekken en de stad Rome te gaan bedreigen.

Keren we nu terug naar de 20ste eeuw:

blijkbaar wisten die uit Indië geïmporteerde olifanten zich bijzonder slecht aan te passen aan de Afrikaanse bodem. Hadden zij last van heimwee of wat dan ook, maar binnen het jaar waren deze vier dieren gestorven. Toch had commandant Laplume zich de gepast techniek eigen weten te maken. Die bestond erin een jong wild dier uit een kudde te isoleren en dit aan een getemd dier – zijn monitor – vast te binden om het geleidelijk vertrouwd te maken met de menselijke aanwezigheid, meer bepaald met de man die zijn persoonlijke kornak zou worden. Geregeld werd het dier omringd door zingende mannen die het moesten afwrijven en strelen en vergasten op allerlei lekkers. Eerst leert het op bevel te gaan liggen en op te staan, later wordt het bereden en gaat het wandelen, nog steeds in gezelschap van zijn monitor. Slechts na tien maanden kan men beginnen met het leren werken en worden geleidelijk zwaardere inspanningen aan het dier opgelegd, tot het bij machte is een last van 400 kg. te slepen en boomstammen te verplaatsen. De Afrikaanse olifant heet gedwee en verstandig te zijn maar schuw: men mag



17 août 1946 Arrivée à Léopoldville de 11 éléphants domestiqués à Gangala na Bodio © T. Claeys Bouuaert



Collection G. Bosteels

hem niet afschrikken noch ruw behandelen. Ook voor te sterke zonnehitte moet hij worden beschermd.

Het aantal afgerichte olifanten nam in Gangala na Bodio snel toe: van 3 in 1902, was men al aan 55 exemplaren in 1907 en aan 70 in 1942-44. Ettelijk tientallen werden door het Gouvernement in huur gegeven of aan dierenparken toevertrouwd. Tegen de verwachtingen in, heeft men zich ter plaatse ook kunnen verheugen in de geboorte, in gevangenschap, van een aantal jongen. ■